

Zuzenketa lana eguneroko prentsan: azken 13 urteotako esperientzia

IRENE ARRARATS

1. Sarrera

1990eko abenduaren 6an *Euskaldunon Egunkaria* argitaratu zenetik hona, eguneroko prentsan etengabe lan egin da testu zuzenketa. Hamahiru urte ez da ezer hizkuntza baten bizialdian, baina, bistan denez, hizkuntzak aldatuz doaz etengabe, bi indarren arteko lehia: bere hartan segitzeko indarraren eta aldatzeko indarraren arteko lehia. Dema horretan zuzentzaileok erdibidetik jo behar dugulakoan gaude; aldatu bai, baina tradizioetik ahal den gutxiena eta behar den guztia bereiziz. Aldaketarik handienak lexikoari lotuak izaten dira, noski, tresna, kontzeptu eta zer berri guztiak izendatu beharrak hartaturik, baina joskeran izaniko aldaketa gehien gehienak gure auzo hizkuntzen indar ikaragarriak ekarri dizkigu. Dena dela, gure egoera soziolinguistikoaren ondorioz, ez da harritzekoa hain urte gutxian hainbeste gorabehera gertatu izana, hainbeste atzera eta aurrera, hainbeste bideitsu eta hainbeste garabide... Horiek guztiak gorabehera, gure zaharrekin ulertzeko moduko hizkuntza eta gatz-

teen mundua adierazteko moduko hizkuntza erabiltzea izan dugu helburu.

Euskarazko egunkariak, *Euskaldunon Egunkaria* lehen eta *Berria* orain, euskararen egoeraren on-gaitzen erakusgarrietako bat izan dira eta dira. Hizkuntzaren kezka handia izan dugu hala batean nola bestean. Beti saiatu izan gara ahal den eredurik egokiena lortzen, gure eraginaren jakitun. Esan gabe doa kazetarien hizkuntz ereduak ikaragarriko eragina duela hiztunen mintzoan. Kazetariak nola, halaxe hiztun askok, batez ere lagunarteko erregistroa baztertu eta dotore antzean mintzatu edo idatzi nahi dutenean. Halaxe gertatzen da, gutxi-asko, hizkuntza guztietan, baina euskara hizkuntza gutxitua denez, gurean oraindik ondorio latzagoak ditu edozerkeriak. Guztiok dakigu euskal testuak zer-nolako bide bihurri itsuetara eraman dituen ahozko hizkera naturaletik idatzirainoko pausoa eman beharrak. Izan ere, gutxi lortzen dute *normal* idaztea, eta asko tematzen dira *normaltasunez* idazten...

Egunkarietan, gainera, aitzakia ederra aurkituko du testu okerrak eta testuetako oke-

rrak zuritu nahian dabilenak: presa. Badakizue: azkar eta ondo, usoak hegan... "Eta kazetariak eta zuzentzaileak lanean", gehitu beharko genuke *Berria*-ko euskara taldekook, horrela jokatu behar baitugu gure lana beteko badugu. Baina, jakina, egunkarietan mundua eta mundu guztiak agertzen dira: kultur mundua eta kirol mundua, politika eta gizartea, Txetxenia eta Txina, euskal herriak eta berbere herria...; gai bakoitzak, gai bakoitzaren alderdi bakoitzak lehendik eman gabeko terminoak, kontzeptuak, leku izenak dakartza; eta sekula bukatzen ez den soka horretan, lehenbailehen eman behar dira konponbideak eta ordainak, eta lehenbailehen txukundu lehenbailehen idatziriko testuak...

Ikus dezagun, bada, presakako mundu horretan, zer bilakaera izan dugun urteotan, zer arazo izan ditugun, irizpideak nola finkatu ditugun... azken batean, nola lan egin dugun.

2. Abiapuntua eta lan tresnak

Nondik abiatu ginen azaltzeko —edo, behintzat, hasierako urte haietan (1990-91) gu nola ibili ginen azaltzeko—, bidelagun ezin hobea aukeratu dudalakoan nago: aita Villasante. Gogora ekarri nahi dut *Euskaldunon Egunkaria* argitaratu baino hiru urte lehenago, 1988an, aita Villasantek zer zioen, euskal prosaz eta, *Euskararen auziaz* liburuan:

«Euskarak behar du prosa egiteko moldea ongi finkatua eta trenpatua izan. Hau da, segur aski, euskarak duen premia gogorrenetako bat. Hori duen egunean euskara bere bizkar-hezurraz horniturik izanen da. Eta hori ez duen bitartean, tresna alferra izango da, gai ez dena, zeregin askotarako balio ez duena.

Euskara bizia izan dadila: horra gure mintzairaren premietan lehenbizikoa; baina horren hurrengo, prosa egiteko tresna moldaturik edukitzea da, ene ustez, bigarrena.»

Beraz, aita Villasanteren ustez, euskal prosa ondo finkatu gabe zegoen *Euskaldunon Egunkaria* sortu zen garai hartan. Ustedut aipua adierazgarria dela eta ondo erakusten duela nolako zailtasunak izan genituen hasieratik bertatik.

Gainera, aurreneko urte haietan, hasiberrien hutsa egin genuen: Funes burutsuak dena oroitzen zuen bezala ibiltzen ginen gu ere den-dena zuzendu nahian, eta, jakina, ezin; eskarmentuak erakutsi zigun, zuzentzeko genuen denbora gutxian, lehenbaitasunak zehaztu beharra geneukala eta haien arabera aukeratu zer zuzendu, testua goitik behera orrazteko denborarik ez genuenean behintzat. Esaterako, horregatik erabaki genuen orria hartu eta lehen-lehenik titulu, azpititulu, argazki oin eta leiho guztiak zuzenduko genituela eta gero, denbora izanez gero, testuen gainerakoa. Ez da lan egiteko modu ortodoxoa, jakina, baina prentsa nola irakurtzen den oso kontuan hartzekoa da *lan larrialdietan*...

Atzera begiratu, eta nabarmena da gaur egun, hutsuneak hutsune, askoz ere tresna gehiago, askoz ere tresna hobekak ditugula eskura, bai kazetariak, bai zuzentzaile-itzultzaileok, hizkuntzari dagokionez. Alde horretatik, kontuan izatekoa da *Euskaldunon Egunkaria* argitaratzen hasi zenean, esate baterako hiztegi aldetik-eta, urri samar genbiltzala: UZEIren gaikako hiztegiak, Ibon Sarasolaren *Hautu-Lanerako Euskal Hiztegia* (baina ale batzuk bakarrik, osatu gabe baitzegoen), Plazido Mujikaren hiztegiak, Xabier Kintanaren *2000 Hiztegia*, Adorez tal-

dearen hiztegiak... Askoz gehiago ez zegoen, eta horrek nora jo ez genuela uzten gintuen askotan.

Urte gutxian tresna berri asko sortu dira, guztion aberasgarri, eta horrek izugarri zela-laitu du zuzenketa lana: hor ditugu *Euskal-term* datu basea, Euskaltzaindiaren *Hiztegi Batua*, entziklopediak... Azken batean, orotariko hiztegiak sortu dira eta *Orotariko Euskal Hiztegia* osatuz joan, eta euskal hitzei buruzko gogoeta sakona ekarri zigun Ibon Sarasolak *Euskara batuaren ajeak* liburuan (1997). Eta hiztegegintzari ez ezik, joskerari ere heldu dio batek baino gehiagok, sakon baino sakonago: Pello Esnal eta Joxe Ramon Zubimendiren *Idazkera-liburua*, Juan Garziaren *Joskera lantegi*... Hasierako umezurtz sentipena izugarri arindu zuten lan horiek guztiek eta beste hainbatek: gaur egun, askoz errazagoa da zuzenketa lana, arestian aipaturiko lan horiei guztiei esker. Ezinbesteko lan tresnak dira zuzentzaileontzat, idaztankeran bide samurragoak eta erosoagoak seinalatu eta zabaldu baitituzte.

Kazetari estiloa lantzeko bidean, *Euskaldunon Egunkaria*-k pauso handia eman zuen 1992. urtean: lehenbiziko *Estilo Liburua* argitaratu zuen urte hartan. Hari esker, oinarri sendoa eskuratu genuen eguneroko lanean aritzeko, oinarri xumea nahi baduzue, baina ezinbestekoa eta oso sendoa, abiapuntua izateko. *Estilo Liburua*-ren bigarren bertsioa, bertsio hobetua eta osatua, handik hiru urtera kaleratu zen, 1995. urtean, eta azkeneko bertsioa, osatuena, 2001. urtean. Esan gabe doa *Estilo Liburua*, lehenik eta behin, etxe barrura begira eginiko lana zela, kazetariak eta zuzentzaileok bete beharrekoa, irizpide batasuna segurtatzeko. Hasiera-hasieratik, garbi izan genuen premiazkoa zela iriz-

pide sendoetan oinarriturik konpontzea gure testuen makurrak. Arazo nagusiak aztertzea zen aurreneko lana, jakina. Eman diezaiegun begiratu bat arazo nagusiei, gaingiroki bada ere.

3. Prentsa testuen arazo nagusiak

3.1. Prosa egiteko modua, ongi finkatu gabe

Gure testugintzari erasaten dion gaitzik latzena lehen ere aipatu dugu, aita Villasanteren laguntzaz: prosa egiteko moldea ongi finkatu gabe egotea. Horren ondorioz, gaur egun ere konta-modu berezkoak aurkitu ezin dabilta oraindik kazetariak. Jar dezagun adibide xume baina nabarmen bat, esan nahi dugunaren erakusgarri: Ertzaintzaren (erdarazko) parteei eta teletipoei jarraitzen diete —batzuek, behintzat— auto istripuen gorabeherak emateko orduan, gordin-gordinean, eta honelakoak ikusten dira gero:

Goizaldean jazo zen ezbeharra, auto bat bitetik atera zenean

Ondorioz, atzetik zetorren autoak talka egin zuten iraulitako ibilgailuaren kontra

“Eta gure tradizioa, zer?”, pentsatuko du batek baino gehiagok. “Ez ote dugu, bada, batez ere Iparraldean, tradizio ederrik eta idazle gogoangarririk?”. Badugu, jakina, eta nik neuk, behintzat, ez daukat ahazteko, baina alferrik ezkutatuko dugu tradizioan izaniko eten latza, bai ahozkoan eta bai idatzian. Tradizioa ez ezagutze horrek beti hutsetik hasten garelako irudipen etsigarria eragiten digu, gainera. Unibertsitatetik lanera etortzen diren bekadun gehienek huts berberak egiten dituzte urtero-urtero. Barkatuko didazue ironia, baina iduri luke atzo goizeko

kalko gordin horiek tradizio handiagoa dutela gaur egungo euskal unibertsitarioen artean, gure literatura guztiak eta ahozko transmisio naturalak baino. Hona hemen Villasantek *Euskararen auziaz* idatzi eta hamalau urte geroago Anjel Lertxundik zer esan zuen *Pedro Páramo*-ren euskarazko itzulpena aurkezteko egindako hitzaldian:

“(...) Euskal idazleok, gauza egunerokoentan eta arruntenetan behintzat, gure ordeztasutako lukeen hizkuntza bat nahi genuke. Horren premian gaude. Gehiegi pentsatu gabe, senez eta berez aterako litzaizkigukeen makulu estilistiko eginak behar ditugu esalditik esaldira. Ia dena gurekin hasten dela izaten dugun sententzio hori baztertu behar genuke.

Ekonomia pixka bat ekarri beharrean gauden geure fraseologiaraz; anbiguotasun ez bilatuari egin beharreko borrokan; gaztelaniarazko herdoil burokratikoaren emaitza erreentetan inspiratu den euskal herdoil burokratikoari eraso! egiteko trantzean; ditugun baliabideei —puntuazioari, adibidez— etekin gehiago ateratzeko obligazioan.”

Gure ustez, helburuan azkona hala Villasantek nola Lertxundik: prosa guztiz osatu gabe dugu, baita eguneroko gauzarik arruntenak kontatzeko ere. Eta euskal prentsan askotan oztopatu gara harri horretan. Lertxundiri hala gertatzen bazaio, zer ez ote zaie gertatuko kazetaritza fakultatetik atera berri diren neska-mutilei!

Juan Garziak dioen bezala, “Hizkuntza bakoitza da, oso-osorik, esapide berezi bat”. Gurea, esapidea den aldetik, ahul dabil, batez ere gure auzo hizkuntzen aldean. Ezin ahaztu dugu euskal kazetariaren iturri gehien-gehienak erdarazkoak direla. Horra hor gure miseria askoren sorburuak: tradizioa erdi etnik daukagularik, zeri erreparatuko, zein hartuko jarraibidetzat, eta bi latin hizkun-

tza, gureaz guztiz bestelakoak. Erdarak imitatze horretan, bazter uzten dira egiazko jarraibideak: alde batetik, ahozko euskara, euskara bizia eta naturala, eta, bestetik, euskal idazle eredugarriak —eta idazle esaten dugunean, itzultzaileez ere ari gara, noski—.

Beraz, joskera eta fraseologia zaintzea eta lantzea dugu egitekorik behinena. Ortografian eta horrelako kontu xeheetan ezin dugu denbora alferrik galtzen segitu: ezinbestekoak izanagatik, munta gutxiko zertzeladak dira. Hitz ezinago ederrez adierazi zuen Joxerra Garziak *Egonean doazen geziak* liburuan:

«ORTOGRAFIA

Urliak ez zekien ortografiarik. Horregatik ez zen ausartzen idaztera.

Sandiak, berriz, lasai asko —lasai eta asko— idazten zuen, ortografia besterik ez bazekien ere.»

Ondo idaztea ez da gramatika arauak betetzea bakarrik; ez da ortografia zaintzea bakarrik, ezinbestekoa izanagatik. Euskara zuzena egitea ez da nahikoa; euskara ona egitea ere ez: biak batuz lortuko dugu euskara egokia, euskal irakurleak gozatzeko modukoa. Hoztu egingo duela adierazteko “eguraldiaren ezaugarri nagusietako bat hobe-roaren jaitsiera” izango dela esaka bagabiltza, alferrik saiatuko gara irakurle gaixoa gureganatzen.

3.2. Kazetaritzako euskara, mugako hizkera

Mugako hizkera izaten da kazetaritzakoa: literatur kutsua, administrazioko hizkera eta ahozkoa nahasten dira kazetarien jardunean. Euskal prentsan, ordea, harroko dabil politikarien sasi-hizkera hutsal handiustea —baita politika baino kontu *xehagoak* darabiltzagunean ere—, erdal administratziotik

datorren estilo gordin aberats ustekoa. Eta ahaztuxe dugu ahozko tradizioaren dotoretasuna —ez bedi nahas, arren, arrunkeriarekin eta txokokeriarekin—. Bistan dira horren ondorio ezinago kaltegarriak: nominalizatorako joera, esaldi puztuak, alfer-alferrrik luzatuak, kalkoak, mezu ilunduak eta erdaraz jakin ezean ezin ulertu diren erreto-likak.

Gurea hizkuntza gutxitua denez, bere muga barrenetan ditu beste bi hizkuntza, zein baino zein indartsuagoa. Esan dugu lehen ere nolako kaltea egiten duen informazio iturri asko eta asko erdarazkoak izateak: informazioa biltzarekin konformatu ez, eta erdarazko estilo eta esamoldeak ekarri ditugu euskarara. Testuak ondo orraztea garrantzitsua da, jakina, baina joera hori iraultzea dugu zuzentzaileon egiteko printzipalena. Teletipoa itzultzea ezin da izan kazetariaren lana: teletipoan eta beste iturrietan informazioa bildurik, bere baitatik sortu behar du testua, beregain izanik, handik eta hemendik iritsi eta testuak itsusten dituzten interferentziak saihestuz.

3.3. Hiztegi kontuak

Ibon Sarasolak erabilitako hitza erabilia, esan dezakegu hitza *aje* sentitu dugula batzuetan. Zergatik? Bada, lehenik eta behin, lexiko aldetik-eta, euskararen batasuna eta txukuntasuna zaindu nahi izan ditugulako. Horregatik, beti saiatu izan gara hiztun gutzientzat, euskaldun gutzientzat balioko zuen bidea aukeratzen, Hegoaldeko izan zein Iparraldeko izan, auzo erdarek euskararen duten eraginaren gaintik. Beste biderik ez dagoelakoan gaude, euskarak bat bakarria iraungo badu.

Hori batzuetan ez da bide eroso, eta forma bitasunak ezin saihestuko ditugu beti-beti (*gasolina-ezantza* eta abar); gainera, bide artifizialtzat ere joko dute batzuek, garbizalekeriatzat beharbada. Atzera begiratu behar gogokatu genduz: Gaur egun nork esango luke *irratia* idaztea ez zaiola naturala iruditzen? Noiz zabaldu zen, ordea, hitz hori *radioa* esaten zutenen artean? Ez aspaldi, bistan da. Garbizalekeriaren eta etengabe mailleguak hartzearen artean badago erdibide bat. Jar dezagun adibide bat. Orain dela gutxi istripu larria izan zuen kamioi batek Lizarran: *zisterna kamioi* horietakoa zen, edo *tanga kamioi*, edo *eduki-ontzi kamioi*. . . Azkenean, *erregaitarako kamioi* erabili genuen, gure us-tez edozein euskaldunek erraz ulertzeko moduko ordain naturala eta erdarazko ordainen menpeko ez dena.

Prentsan beste inon baino gehiago, ihes egin behar dugu sasi-kultismoetatik eta klixetopikoetatik: pedanteria kenduz gero, zer du *problematika*-k *arazo*-k ez duenik? Asperteraino luza dezakegu horrelakoen zerrenda: *protagonistak*, *ekimenak* —zernahitarako erabiltzearen poderioz, esanahiz gabetua da hitz hori—, *kolektiboak*, *eszenatokiak*, *prozesuak*, *merkurioak gora egingo du bihar*. . . Eta zer esan eufemismoei buruz? Badakizue: *Halako fabrikak doitu egingo ditu giza baliabideak*. . . hau da, *hainbeste langile kaleratuko ditu*. . . Eta gero eta pobregoak diren herriei, *garapen bidean diren herri* deitzen diegu. . .

Eta lexiko kontuez ari garela, nahi gabe ere esapideen arloari heldu behar diogu. Izan ere, adibide bat jarrita, nola esango dugu euskaraz politikarien eta besteren berbajearen oraintsu arte hain modako ibili den *seguidismo* zorionekoa? Bada, euskarazko omen den hitz bakar batean adierazten tematzen baga-

ra, nahiko lan: *jarraizaletasun/keria* edo horrelako beste izugarrikeriaren bat? Mailegua bere gordinean hartuta, bestela? Belarriari eta euskara naturalari kasu handiagoa egitea da gure lana, erdaren morroi ibili gabe. Izan ere, *Urliak zer egin, huraxe egiten du Sandiak* ere idazten badugu, askoz ere samurragoa izango zaio irakurleari berri hori irakurtzea, inondik ere. Hau adibide xume bat besterik ez da, baina makina bat horrelako ageri da eguneroko egunkarietan.

Nahi gabe ere, hitzen eta lexikoaren hariari segika joskera eta fraseologiaren ehuna dugu berriro hizpide, eta ez da harriztekoa, hori baita testuetan gako nagusia.

4. Zuzentzeko irizpide nagusia

Zuzentzailea, beste ezeren gainetik, egunkariaren lehen irakurlea da; nolabait esateko, testuen probalekua. Alde horretatik, zuzentzaileak irakurlea izan behar dugu go-goan ororen gainetik, eta batez besteko irakurlearen larruan jarri behar du, bere lana beteko badu. *Batez besteko irakurlea* esan dugu, baina, jakina, ez dago egiaz horrelakorik; izan ere, euskal prentsaren irakurleek oso talde heterogeneoa osatzen dute: euskaldun osoak dira, eta alfabetatugabeak, eta euskara ikasten ari direnak, eta euskalki guztietakoak... Denentzako moduko egunkaria egitea ez da samurra, baina irizpide guztiak horren zerbitzuan jarri behar dira.

Irakurleena bezain heterogeneoa da egunkari batean idazten dutenen multzoa: kazetariak, iritzi artikulua idazten dituztenak, idazleak, gutunak idazten dituzten irakurleak... Alde horretatik, iritzi artikulua, esate baterako, askoz ere modu malguagoan zuzentzen dira etxe barruan sortu-

riko testuak baino: egilearen aukera estilistikoak errespetatu beharra baitago, nahiz eta bat ez etorri *Berria*-k bere buruari ezarririkokin.

Oro har, testuen alderdi guztiei erreparatzen diegu: ortografiari, ortotipografiari, gramatikari, joskerari (esaldi antolamendua, izen estiloa/aditz estiloa), koherentziari, kohesioari, fraseologiari, testutasunari... Baina hori guztia, bizkor-bizkor: batez beste, 15-20 bat minutu orriko. Eta askotan, hori ere ez. Horrek esan nahi du lehentasunak jarri beharra dagoela. Behin baino gehiagotan leporatu izan zaio euskal prentsari asko saiatzen dela xuxena izaten; esaterako, *partida* erabili bai, baina kalko gordina den esaldi batean txertaturik. Bat gatoz kritika horrekin, eta autokritika ere bada, gu jabetuak baikara arazo horretaz. Testu bat zuzentzeko denbora gutxi duzunean, arrisku larria da hori. Lanaren antolamendua aldatu beste biderik ez dago.

5. Lanaren antolamendua

Zuzentzaile taldearen helburuetako bat testu guztiak goitik behera gainbegiratzea da, produktuaren txukuntasuna segurtatzeko, baina *Berria*-k gero eta orrialde gehiago ditu, eta bestelako produktuak ere etengabe ugartzen ari dira: gehigarriak, urtekariak, gida komertziala... Horregatik, gutxitan bete ahal izan dugu helburu hori. Lehenik, ezinezkoa da orrialdeak gehitzen diren heinean berean handitzea zuzentzaile taldea; bigarrenik, munduko zuzentzaile guztiak orrien zain edukiagatik, ezinezkoa da orri guztiak zuzentzea, batzuetan ez dagoelako denborarik batera —halaxe gertatzen da, esate baterako, Osasunak partida gaueko bederatzietan ha-

sita jokatu badu—; eta, hirugarrenik, eskarmentuak erakutsi digu horrek ezer gutxitarako balio duela: gehienez ere, ezinak nola edo hala moztortzen ditu, eta ez da gutxi, irakurleari produktu duina emateko balio duen heinean, baina sekula ez dakar egiazko aurrerapenik, hau da, beti-beti huts berberak zuzentzera kondentatzen gaitu.

Gurpil zoro horretatik onik aterako bagara, premiazkoa da, testuak orrazteaz gain, kazetariekin zuzenean lan egitea, trebatzeko eta idazkuntzaren alderdi guztiak lantzeko. Beraz, esan dezakegu bi zuzenketa modu egiten dituela gaur egun *Berria*-ko euskara taldeak: batetik, testu zuzenketa normala—hau da, kazetariak albistea idatzi, eta zuzentzaileen esku uzten du, orraztu dezaten—; eta, bestetik, idatzi aurreko zuzenketa—zoritxarrez boladan dabilen moldean esateko, *zuzenketa prebentiboa: gerratik* ere badu, eta ez gutxi-gutxi ere, ez baita batere samurra kazetarietako harturiko aje mota guztietakoak bazterraraztea, eta *zehar kalteak* ere badakartza, argitaratu aurreko kontrola ahuldu egiten baita—.

Bi zuzenketa modu horiek batean erabiltuta, luzera begira emaitza hobek lortzen dira: *zuzenketa prebentiboari* esker, kazetarietako txukunago idazteko bidea jartzen da eta, beraz, testu zuzenketa ohikoa arindu egiten da. Gainera, estutu egiten da kazetarien eta zuzentzaileen arteko elkarlana, eta horrek modua ematen digu zuzentzaileoi hizkuntz aholkulari jarduteko, askoz ere modu abe-

rasgarriagoan. Luzera begirako lana da, ondo planifikaturik egin beharrekoa, baina fruitu sendoagoak ematen ditu.

Paperezko prentsari buruz aritu gara orain arte, baina ezin ahaztu digu kazetaritza digitala, Interneteko prentsa. Komunikazio euskarri bakoitzak bere ezaugarriak ditu, eta lantzeko dugu Interneterako hizkera eta tes-tugintza; bide horretan ari gara, *Berria* digitala internauten nahietara egokitzeko.

Alor guztietan segituko dugu lanean, irakurleak lanik hartu gabe euskal prentsa irakur dezan. Hutsuneak eta arazoak aipatu ditugu orain arte, baina, horiek guztiak gorabehera, urte gutxian sekulako bidea egin dugulakoan gaude. Bukatzeko, barkatuko didazue *Euskaldunon Egunkaria*-ri omenaldi txiki bat egiten badiot, Ibon Sarasolak *Egunkaria Endavant*-en idatzirikoa gogora ekarriz:

“(…) EGUNKARIA no era un mitjà de comunicació més. I no em refereixo pas al fet que era l'únic diari en llengua basca. Em refereixo al model de llengua que ha potenciat. Entre nosaltres no hi ha hagut cap més mitjà que fes una reflexió tan explícita sobre la importància del model de llengua que cal fer servir en un mitjà de comunicació.

(…) EUSKALDUNON EGUNKARIA des d'un bon començament va fer una aposta per un model de llengua coherent, digne, que no acceptava perquè sí un calc servil del castellà. I aquesta aposta va ser tan teòrica —el seu magnífic *Llibre d'estil*— com pràctica —l'exemple quotidià de la utilització d'aquest model de llengua.”